

Betreft: Nederlandse opschorting toelating neonicotinoïden volgend op uitstel besluitvorming door EU landbouwministers d.d. 15 maart 2013

Amsterdam, 19 maart 2013

Geachte mevrouw Dijkma,

Allereerst willen wij u van harte danken voor uw recente inspanningen voor de bijen, in de Tweede Kamer en in de Landbouw- en Visserijraad. Naar aanleiding van uw brief van 12 februari 2013 inzake bovengenoemd onderwerp en de eerdere correspondentie met de Kamer daaromtrent, vragen foodwatch Nederland, Milieudefensie en de Bijenstichting, mede namens de onderstaande organisaties, uw aandacht voor het volgende.

In opdracht van de Europese Commissie heeft de EFSA een herbeoordeling uitgevoerd van drie neonicotinoïden en hun effecten op bijen. De eerste resultaten van deze herbeoordeling zijn op 16 januari jl. gepubliceerd. Vervolgens zijn deze resultaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) geanalyseerd. Zoals het Ctgb aangeeft, zijn er voor veel toepassingen van deze stoffen onvoldoende gegevens om het risico voor bijen adequaat te kunnen beoordelen (data-gap). De onderstaande organisaties zijn van mening dat in deze gevallen onverkort het voorzorgsbeginsel dient te worden gehanteerd, zoals vastgelegd in artikel 191 van het Verdrag van de Europese Unie (EU).

Omdat op dit moment niet is vast te stellen of de risico's voor bijen, andere bestuivende insecten en waterorganismen aanvaardbaar dan wel onaanvaardbaar zijn, dient de toelating van deze stoffen per direct te worden opgeschort. Wij ondersteunen het pleidooi van de Europese Commissie voor het per direct opschorten van het gebruik van de middelen met de werkzame stof Imidacloprid, Thiamethoxam en Clothianidin voor de vijf teelten (granen, koolzaad, katoen, maïs en zonnebloem). Wij menen echter dat deze maatregelen alleen niet een passend antwoord vormen op de deze problematiek.

Wij maken ons namelijk grote zorgen over de effecten van deze bestrijdingsmiddelen op bijen, andere bestuivende insecten en waterorganismen. Zoals bekend zijn bijen en andere bestuivers van grote economische en ecologische waarde, het overgrote deel van alle planten en driekwart van alle soorten voedselgewassen zijn afhankelijk van bestuiving¹. De sterfte onder bijenvolken is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Een groeiend aantal wetenschappelijke studies wijst erop dat deze nieuwe generatie bestrijdingsmiddelen hierbij een belangrijke rol speelt en er voor zorgt dat bijen, andere bestuivende insecten en waterorganismen direct, dan wel indirect doodgaan.

De residuen van deze middelen die in het oppervlaktewater terecht komen, zijn schadelijk voor veel waterleven rondom de landbouwgebieden waar deze middelen worden gebruikt, maar ook in de wijdere omgeving.

Daarnaast kunnen deze stoffen in het oppervlaktewater via andere blootstellingsroutes dan het stuifmeel alsnog leiden tot schadelijke effecten voor bijen en andere organismen.

Wij onderschrijven ook volledig het door de Kamer gewenste moratorium in Europees verband op alle (toepassingen van) neonicotinoïden en Fipronil totdat onomstotelijk bewezen is dat er geen schadelijke effecten zijn voor bijen, andere bestuivende insecten en waterorganismen. Dit moet gelden voor alle toepassingen van alle neonicotinoïden: voor alle teelten, zaadcoatings en spuittoepassingen.

¹ <http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl0572-Oorzaken-bijensterfte.html?i=11-59>

In het bijzonder willen wij de toelating voor consumentengebruik nog onder uw aandacht brengen. Producten met werkzame stoffen uit de klasse van de neonicotinoïden worden gewoon in Nederlandse tuincentra en dierenwinkels verkocht voor eigen gebruik. Een verbod voor de professionele gebruikers houdt logischerwijs ook een verbod in voor consumentengebruik in. Bovendien zijn er wetenschappelijke aanwijzingen dat deze middelen ook kunnen leiden tot gezondheidsrisico's voor mensen. Professionele gebruikers zelf, omwonenden in en bij akkerbouwgebieden en doe-het-zelvers in moes- en siertuinen, en klanten van dierenwinkels vormen hierbij risicogroepen. Ook hier geldt het voorzorgsbeginsel tot het moment dat wetenschappelijke consensus over onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek uitsluitsel heeft gegeven.

Wij vragen u om op grond van het voorzorgsbeginsel een verbod in te stellen voor het gebruik van, handel in en productie van alle neonicotinoïden voor alle teelten en alle toepassingen in Nederland, totdat duidelijk is dat er geen schadelijke effecten voor dier, mens en milieu zijn.

Nu de besluitvorming op Europees niveau over het voorstel van de Europese Commissie inzake een tweejarig verbod op neonicotinoïden is uitgesteld, en het onzeker is hoe besluitvorming zal uitvallen, is de noodzaak voor strenge nationale maatregelen nog groter.

Er zijn vervangende bestrijdingsmiddelen die bewezen minder schadelijk zijn voor milieu en gezondheid. Biologische telers én de koplopers onder de gangbare telers tonen in de dagelijkse praktijk aan dat de teelt van hoogwaardige groente- en fruitproducten zonder bestrijdingsmiddelen heel goed mogelijk is, onder meer via de inzet van biologische bestrijders.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Een afschrift van deze brief zenden wij aan de Vaste Commissie voor Economische Zaken, de Vaste Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Vaste Commissie voor Infrastructuur en Milieu.

Met vriendelijke groet,

Bart van Opzeeland,
Directeur foodwatch Nederland,

Mede namens:

Hans Berkhuizen, directeur Milieudefensie
Jaap Molenaar, voorzitter Bijenstichting
Sylvia Borren, directeur Greenpeace
Tjerk Wagenaar, algemeen directeur Natuur & MilieuKai Waterreus, voorzitter KNNV
Jelle de Jong, algemeen directeur IVN
Caroline Verduin, voorzitter JMA
Hans Muilerman, chemicals coordinator PAN Europe